

ULUSLARARASI VE ULUSAL YASAL DÜZENLEMELER ÇERÇEVESİNDE İNTERNET ÜZERİNDE ÇOCUK PORNOGRAFİSİ

Sevil YILDIZ*

Özet

Çocuk Pornografisi hukuksal, toplumsal, ahlaki olarak çok çeşitli bağlamlarda değerlendirilerek tartışılmaktadır. Bu tartışmaların temel noktası çocuk istismarının önlenmesi ve mağdur olan çocukların korunmasıdır. Çocuk pornografisi ile mücadelenin temel amacı ise, bu yayınların üretiminde çocukların kullanılıyor olmasıdır. İnternetin yaygınlaşması ile çocuk pornografisi içeren yayınlara ulaşılması daha da kolay olmaktadır.

Bu çalışmamızda yayılan çocuk pornografisinin hem ulusal hem de uluslar arası alandaki yasal düzenlemelerini tespit ederek amaçlara ulaşıp ulaşılamadığı tartışmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk pornografisi. İnternet. Yasal düzenlemeler

In Frame of National and International Legal Arrangement of Child Pornography in Internet

Abstarct

The child pornography is discussing in variety of context like juridical, social, cultural, ethical. The main point of this discussion is to prevent the explatation of child and to protect the children who are mistreated. The main of the struggle with child pornography is using children in the production of broadcasting. The widespread of internet lets acessing the broadcast of child pornography easy.

We try with this work to determine the national and international legal arrangements of child pornography and we also purpose to discuss the research of this arrangements .

Key Words: Child Pornography. İnternet. Legal Arrangements

* Dr., Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi

I. Giriş

Çocuk pornografisi, çocuklara yönelik cinsel suiistimalin ulaştığı en uç noktadır. Çocuk pornografisi hukuksal, toplumsal, kültürel, ahlaki olarak çok çeşitli bağlamlarda değerlendirilerek tartışılmaktadır. Hukukçular, eğitimciler, gazeteciler, ebeveynler, internet ve bilişim uzmanları, psikolog ve psikiyatrlar çocuk pornografisini farklı alanlarda ele alarak ve farklı boyutlarda ilerleyerek incelemektedir. Yapılan bu tartışmalar genel olarak kavramların farklı boyutlarda tanımlanma biçimleriyle, sanal çocuk pornografisi de denilen bilgisayar yardımıyla gerçek çocuklar kullanılmadan yapılan çocuk pornografisinin yasallığı veya internet üzerinden yayılan çocuk pornografisinin engellenmesi ve denetimi ile ilgili eksenlerde yapılmaktadır. Bu tartışmaların temel noktası çocuk cinselliğinin önlenmesi, cinsel istismarın mağduru olan çocukların korunması oluşturmaktadır. Çocuk pornografisi ile mücadelenin temel amacı ise bu yayınların üretiminde çocukların kullanılıyor olmasıdır.

Çocuk pornografisi ile mücadelede çok etkili sonuçlara ulaşılamamaktadır. Bunun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bunlardan biri, çocuk suiistimalinin diğer suiistimal şekillerinden farklı olarak mağdurlarca daha az dile getiriliyor olmasıdır. Çocukların özellikle ailelerinden veya yakın çevrelerinden olan yetişkinlerin cinsel istismarına çok yaygın olarak maruz kaldıkları bilinmektedir. Mağdur tarafından dile getirilememesi nedeniyle bu tür istismarlar ortaya çıkarılamamaktadır (Bakırcı, 2007, 25). Diğer bir neden olarak çocuk pornografisi üreticilerinin, dağıtımçıların, ticareti ile uğraşanların, koleksiyoncuların, seks turizminin çok yaygın olmasıdır. Son olarak gelişen bilgisayar teknolojileri yardımıyla çocuk pornografisinin hızlı ve geniş erişim olanaklarına kavuşması çocuk pornografisi ile mücadelede etkili sonuçlara ulaşılmasını engellemektedir.

Çocuk istismarı çok geniş anlamda belli bir zaman dilimi içerisinde bir yetişkin tarafından çocuğa o kültürde kabul edilmeyen bir davranışın uygulanmasıdır. Başka bir deyişle çocuğun büyüme ve gelişimini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış çocuk istismarıdır.

Bu tür davranışların iki değişkene bağlı olduğu görülmektedir. Birincisi zaman içerisinde değişiklik göstermektedir. Bundan 50 yıl önce normal kabul edilen bir davranışın bugün olması gereken davranışın dışında kalması, çocuk istismarında önemli bir boyutu oluşturmaktadır. İkinci faktör ise, bu davranışların kültürler arasında farklılıklar göstermesi ve ülkeden ülkeye değişiklikler göstermesidir (Polat, 2007a, 66).

Genel olarak çocuk istismarı dört grupta incelenmektedir.

- Fiziksel istismar
- Cinsel istismar
- Duygusal istismar
- İhmal

Çocuğun cinsel yönden istismarı, Amerikan Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezi tarafından kabul edilen şekliyle şöyle tanımlanmaktadır “Çocuk ve erişkin arasındaki temas ve ilişki, o erişkinin veya başka birinin seksüel simülasyonu için kullanılmışsa, çocuğun cinsel olarak suiistimali söz konusudur. Cinsel istismar diğer bir çocuk tarafından eğer bu çocuğun diğeri üzerinde belirgin bir gücü veya kontrolü söz konusuysa veya bariz bir yaş farkı varsa da gerçekleştirilebilir”(Stanley, 2001, 49).

Çocuğun cinsel sömürüsü kavramı, çocukların fuhuş amacıyla pornografik performans ve materyal için kullanılması ve cinsel amaçlar için çocuk ticaretini de kapsamaktadır (Polat, 2007a, 94).

Çocukların cinsel sömürüsü çok yaygın ve ciddi bir sorundur. Yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik, sınıf ve coğrafi bölge farkı

gözetmeksizin herkesi etkileyebilmektedir. Her yaş grubundan çocuk sömürü kurbanı olabilirse de, ortalama olarak bildirilen yaş 8–11 yaşdır. Rapor edilen olguların tüm olguların sadece bir bölümünü oluşturduğu bilinmektedir (Polat, 2007b, 3).

Cinsel sömürüye uğrayan çocukların net bir profilini çizmek mümkün değildir. Ancak cinsel sömürünün önünü açan bir takım risk faktörleri bulunmaktadır. Bunlar, aile içi şiddet ve istismar, göç ve kentleşmeyle birlikte ortaya çıkan zor yaşam koşulları, ailenin parçalanması, eğitim eksikliği ve madde kullanımınıdır. Sokakta yaşayan aile içinde yaşadıkları şiddetten dolayı evden kaçan veya erken yaşta evliliğe zorlanan çocuklar çocuk fuhşuna maruz kalmaya an açık konumdadırlar. Tüm bu risk faktörlerinin sosyal ve ekonomik boyutları da vardır. Sosyal ve ekonomik eşitsizlikler, çoğu zaman alt sosyo ekonomik düzeydeki kişileri etkiler ve onları mağdur eder. Ayrıca çocukları ve onların ailelerini korumakta yetersiz kalan sosyal politikalar da sorumludur.

II. Çocuk Pornografisi

Pornografi kelimesi köken olarak Fransızcadan dilimize yerleşmiştir. Orijinal formu “ Pornographie” dir. “ Açık saçık yayın veya resim; edebe aykırı kitap veya resim” anlamına gelmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere eylem olarak cinselliğin yapılmasından ziyade onun yayını ön plandadır (Polat, 2007a, 32).

Çocuk pornografisinin hukuksal alanda sahip olduğu ulus aşırı niteliği ve meselenin çeşitli ülkelerde farklı yasal düzenlemeler içinde değerlendirilmesi, çocuk pornografisinin farklı boyutlarına vurgu yapan tanımlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Hukuk sistemlerinde çocuk olarak tanımlanan yaş grubunda bir çocuğun gerçek veya kurgulanmış herhangi bir cinsel aktivite içerisinde gösterilmesi veya vücudunun belli yerlerinin cinsel amaçla gösterilmesi çocuk pornografisi olarak

tanımlanmaktadır. Bu tanımın içerisine fotoğraflar, slâytlar, dergiler, çizimleri filmler ve videokasetler dâhil edilmektedir (Polat, 2007a, 94–95).

Çocuk haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 32. maddesi uyarınca, taraf devletler, çocuğun bedensel, ruhsal, ahlaki ya da toplumsal gelişmesine zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı koruma sağlayacaktır. Bu sözleşmenin 34. maddesine göre, “ Taraf devletler;

- Çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanmasını,
- Çocukların fuhuş ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurulmasıyla sömürülmesini,
- Çocukların pornografik nitelikteki gösterilerde ve malzeme de kullanılmasını önlemek amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde gerekli her türlü önlemi alırlar.”

Türkiye'nin 2002 yılında onayladığı, 8 Ekim 2000 tarihli Birleşmiş Milletler'in “ Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'ne ek olarak düzenlediği “ Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol'ün 2. maddesinde çocuk satışı, çocuk fahişeliği ve çocuk pornografisi şöyle tanımlanmaktadır:

- Çocuk satışı, herhangi bir şahıs veya bir grup şahıs tarafından ücret veya herhangi başka bir şey karşılığında bir çocuğun başka birine devredildiği herhangi bir fiil ya da işlem anlamına gelmektedir.
- Çocuk fahişeliği bir çocuğun ücret veya başka herhangi bir şey karşılığında cinsel faaliyetlerde kullanılması demektir.
- Çocuk pornografisi çocuğun gerçekte veya taklit suretiyle bariz cinsel

faaliyetlerde bulunur şekilde herhangi bir yolla teşhir edilmesi veya çocuğun cinsel uzuvlarının, ağırlıklı olarak cinsel amaç güden bir şekilde gösterilmesi anlamına gelir.

Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesine göre çocuk pornografisi (m. 9):

- Cinsel anlamda müstehcen bir eyleme reşit olmayan bir kişinin katılımı,
- Cinsel anlamda müstehcen bir eyleme reşit görünmeyen bir kişinin katılımı,
- Cinsel anlamda müstehcen bir eyleme reşit olmayan bir kişinin katılımını gösteren gerçeğe benzer görüntüler olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa Konseyinin çocukların ve gençlerin cinsel sömürüsü, pornografisi, fahişeliği ve satışıyla ilgili olarak almış olduğu 1991 tarihli R (91) 11 numaralı tavsiye kararı ise çocuk pornografisini “cinsel bağlamda kullanılan her türlü görsel-işitsel materyal” biçiminde tanımlamaktadır.

Çocuk pornografisi genel anlamda “Çocuklarla birlikte yetişkinlerin de yer aldıkları” ve “Sadece çocukların yer aldığı” materyaller açısından sınıflandırılabilceği gibi, içerik açısından da “çocuğun cinselliği çağrıştıran görüntülerinin”, “Çocukların cinsel organlarının görüntülerinin” ya da “Küçük çocukların ırzına geçildiği, cinsel köle olarak kullanıldığı her türlü cinsel ilişki ve tacizi içeren görüntülerin” bulunduğu materyallere göre de sınıflandırılabilir (Polat, 2007b, 21).

Yapılan tanımlamalar incelendiğinde çocuk pornografisi ile ilgili çıkarılabilecek bir takım sonuçlar bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çocuk pornografisini oluşturan materyallerin görsel nitelikte olduğunun vurgulanmasıdır. Çocuk pornografisi genel olarak teşhire dayanmaktadır. Bu yüzden sözel ya da yazılı materyal yerine görsel

materyal kullanılması çocuk pornografisi açısından önem kazanmaktadır. Yazılı veya sözel materyalin kurgusal niteliğinin bulunması, söz konusu materyalin oluşumunda gerçek çocukların suiistimalini gerektirmemektedir. Bu nedenle pek çok ülkenin yasal düzenlemeleri incelendiğinde pornografik materyalin kurgusal veya gerçek ayırımına gitmeden sözel, yazısal ve görsel nitelikli ürünlerin bütününe yasak kavramı içerisine dâhil edildiği görülmektedir (Akıncı, 2001, 16).

Pek çok ülkenin yasal mevzuatları uluslar arası örgütlerin yayınladığı kararlar incelendiğinde karşımıza görünüşte çocuk pornografisi, sanal çocuk pornografisi, gerçek çocuk pornografisi çıkmaktadır (Rollo- Neubacher, 2005, 651). Görünüşte çocuk pornografisinde, küçüklere benzeyen kişiler kullanılarak pornografik materyal üretilmektedir. Gerçekte küçük olmasalar da küçüklere benzeyen kişilerin tasvir edildiği pornografik materyalin üretimi, dağıtımı ve bulundurulması pek çok ülke mevzuatında yasaklanmıştır. Görünüşte çocuk pornografisinde materyalin üretiminde katkı sağlayan kişinin yaşının tespit edilmesinin de zorluğu suçun soruşturulması aşamasında kendisini göstermektedir (Levy, 2002, 320).

Sanal çocuk pornografisi ise; bilgisayar ortamında yaratılan pornografik materyalin kullanılmasıdır. Grafiklerin hazırlanması veya yapıştırılması sonucu yapay görüntüler oluşturulmaktadır. Sanal görüntülerden anlaşılması gereken gerçek olmayan durumların gerçekmiş gibi görüldüğü grafik çalışmaları tekniğiyle yapılan yapay görüntülerdir (Levy, 2002, 321).

Özellikle Avrupa Konseyinin çocuk pornografisi ile ilgili çalışmalarından olan 22 Aralık 2003 tarihli 2004/68 GAI çerçeve kararı hem görünüşte hem de sanal pornografinin cezalandırılması yönündedir. Kararın 1. maddesine göre gerçek bir kişinin imalı bir şekilde veya açıkça cinsel bir davranışa karışan bir çocukmuş gibi görsel görüntülerinin temsili veya ifadesi materyali de cezalandırılacaktır. Bu hüküm ile çocuk pornografisi kavramı, çocuk olmayan

kişilerin çocuk gibi görünen ve gösterilen davranışlarını da kapsayacak şekilde genişletilmektedir (Polat, 2007b, 118).

Çerçeve karar ayrıca, imalı bir şekilde veya açıkça cinsel bir davranışa karışan, gerçekte olmayan bir çocuğun gerçeğe uygun görsel görüntülerinin temsili veya ifade edilmesini çocuk pornografisi materyali olarak kabul etmektedir.

Çocuk pornografisi ile ilgili incelenmesi gereken bir diğer husus ise, çeşitli görsel-işitsel materyallerin çocuk pornografisi sayılabilmesi için çocukların cinsel bir bağlamda gösterilmesi gerekliliğidir. Burada materyalin pornografik olup olmadığı tartışılmaktadır. Çocuk pornografisinin içeriğinin net bir şekilde belirlenmesi oldukça güçtür. Bu güçlük hangi materyalin pornografik bir amaç doğrultusunda kullanıldığının ya da kullanılabilceğinin saptanmasındaki zorluktan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda önemli olan kullanıcılardan bağımsız olarak hangi materyale pornografik materyal gözüyle bakılması değil, kimlerin hangi materyale pornografik bir anlam yüklediği ya da pornografik bir amaç doğrultusunda kullandığıdır (Çam, 2003, 61). Örneğin bir çocuğun cinsel içerikli olmayan görüntüsü niteliğindeki bir fotoğraf pek çok kişi için normal olarak kabul edilirken pedofili (çocuk seveci) hastası tarafından bu fotoğraf cinsel ilginin tatmini için kullanılabilir. Böyle bir durumun varlığı halinde bir çocuğun cinsel olarak suiistimali veya p bu sektörün içine çekilmemesine rağmen pornografik bir amaç için kullanılmasından bahsedilmektedir. Pornografik bir amaçla üretilmiş materyallerin pornografik amaçlı dağıtımı ve tüketimi de mümkündür. Pedofili hastalarının durumu da göz önüne alındığında her türlü çocuk görüntüsünün çocuk pornografisi kapsamına dâhil edileceği gibi bir yanlış anlaşılma da söz konusu olmaktadır. Burada önemli olan çocuk pornografisinin sanal boyutu da göz önüne alınarak bir tanımlama yapma girişimlerinin anlamını yitirdiği olmalıdır (Polat, 2007a, 115).

Çocuk pornografisi materyallerinin üretim, tüketim ve dağıtımı konusunda 1970'li yıllardan beri Kuzey Amerika ve Kuzey Avrupa en önemli merkezleri durumundadır. Materyallerin üretimi konusunda Batı Avrupa 'da Danimarka, Hollanda ve İsveç gibi ülkelerin başta olduğu görülmektedir. Rusya ile ilgili veriler de artış göstermektedir. 1980'li yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde ve Avrupa 'da yapılan yasal düzenlemelerden sonra bu artış hızını kesmiştir. Bu tarihlerden günümüze kadar Asya ülkeleri Pornografik materyalin üretiminde ön plana çıkmıştır. Bugün Asya'da Japonya en önemli ticari üretim merkezidir. Asya'daki diğer merkezler Sri Lanka, Tayvan, Singapur, Tayland ve Filipinler' dir. Bu ülkelerdeki çocuk pornografisi yaşanan ekonomik güçlüklerin ardından ciddi biçimde yaygınlaşmıştır. Tüketiciler açısından çocuk pornografisi incelendiğinde çocuk pornografisi materyallerini satın alanların kullandıkları kredi kartlarının takibi sonucunda ABD ve Avrupa ülkelerine ait oldukları saptanmıştır. Ancak günümüzde ticari amaç gütmeyen ücretsiz değiş tokuş arttığı düşünülürse kullanıcıların hangi ülkeden olduğunu saptamak mümkün değildir (Uzunay ve Koçak, 2005, 99).

III. Çocuk Pornografisi ve İnternet

İnternet ve iletişim teknolojilerinin insanoğlunun hayatına girmesi ile büyük bir değişim ve gelişme yaşanmaktadır. İnternet insanlığın yıllar boyu alışık olduğu modellerle yaklaştığı bilgi edinme, eğitilme, eğlenme, ticaret yapma, alışveriş etme, finansal işlem yapma gibi kapsamı her gün genişleyen kategorilerde değişiklik yapmıştır.

İnternet ve iletişim teknolojileri ekonomik ve sosyal hayatı değiştirdiği gibi bir dizi sorunu da beraberinde getirmiştir. İnternet ulusal ve uluslar arası alandaki işleyişi biçimi ile bir taraftan ceza kanunlarında yer alan klasik suç tiplerinin gerçekleştirilmesine uygun bir ortam yaratmış, diğer taraftan gerçekleştirilmesine

olanak verdiği bazı eylemler dolayısıyla yeni suçları yaratan bir faaliyet alanı olarak ortaya çıkmaktadır.

İnternet üzerinden gerçekleştirilen suç nitelikli eylemlerin gerek nitelik gerekse nicelik olarak artan bir öneme sahip olmaları dikkate değerdir. İnternet üzerinden yapılan bir yayının ulusal sınırları aşarak diğer kitle iletişim araçlarına oranla daha geniş kitlelere ulaşması ve etkileşimli özelliğinden dolayı kitleler üzerinde etkili olması gözlemlenmektedir. Böyle bir gücün kötüye kullanılması durumunda suç içerikli materyallerin aynı hız ve etkiyle dünyaya yayılması gibi son derece ciddi ve tehlikeli bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Böyle bir durum suç işleyenlerin interneti kullanma sıklığını ve yaygınlığını artırmaktadır (Klain ve diğerleri , 2007, 67; Lanning, 2006, 40).

İnternet ve iletişim teknolojileri gelişmeden önceki dönemlerde çocuk pornografisi dergiler, resim ve posterler video filmler şeklinde üretilmekte ve bu tür pornografik materyalin dağıtımı da sex shop'lardaki satışları ve postayla abonelere ulaşma biçiminde yapılmakta idi (Akdeniz, 2004, 28).

Günümüzde yeni iletişim teknolojilerinin ve özellikle internetin gelişimi ile çocuk pornografisi kapsamına girebilecek materyallerin üretimi ve tüketicilere ulaştırılması kolay olmaktadır. Günümüzde de söz konusu çocuk pornografisi olarak nitelendirilen fotoğrafları içeren dergiler yayımlanmaya devam etmektedir. Ancak burada yer alan fotoğraflar dijital ortama aktarılarak internet üzerinden tüketicilere ulaştırılmaktadır.

İnternetin bir pornografi yayın aracı olarak hızla yaygınlaşması, bu işle uğraşanlar tarafından çocukların daha da çok şiddete ve uygunsuz cinsel ilişkiye maruz tutan görüntüler elde etmek bakımından birbirleriyle yarışır hale getirmiştir. Ayrıca internet sohbet grupları ve World Wide Web'in sağladığı anonimlik hakkından yararlanarak, bu ortamda bu tür materyaller

kullanılabilmektedir. Çocuk pornografisi niteliğinde materyaller web sayfaları, elektronik posta, Usenet mesaj sistemi, internet üzerindeki haber grupları, İnternet Relay Chat (IRC) gibi çeşitli sohbet programları ve ICQ gibi mesaj programlarıyla yayılmaktadır (Akdeniz, 2004, 28).

Günümüzde pedofiller (çocuk seviciler) başta olmak üzere çocuk pornografisine ilgi duyanlar, internet üzerindeki denetimlerin artmasıyla birlikte rahatlıkla ulaşılabilen web sayfaları yerine çevrimiçi kullanıcılara sunduğu görünmezlik seçeneği ile belirli ölçüde gizliliği sağlayan çeşitli sohbet ya da mesaj programlarını tercih etmektedirler (Uzunay ve Koçak, 2005, 97).

Günümüzde internet haricinde gelişen iletişim teknolojileri sonucunda çeşitli kaynaklardan elde edilmiş çeşitli görüntülerin birleştirilmesi (masum bir çocuk resminin eklentilerle müstehcen hale getirilmesi), ya da belirli bir görüntü üzerinde değişiklikler yaparak gerçekte olmayan sahte görüntüler elde edilebilmektedir. Gelişmiş bilgisayar yoluyla animasyon teknikleri sayesinde herhangi bir çocuk görüntüsü olmadan da yetişkin bir bedenün çocuk bedenine transferi söz konusu olmakta ve böylelikle sanal çocuk pornografisinin üretiminde teknolojinin tüm imkânları kullanılmaktadır (Uzunay ve Koçak, 2005, 97).

Ayrıca kolay ve ucuz bir şekilde erişilebilen video kameralar, videokaset kayıt ediciler, bilgisayarlar, tarayıcılar, dijital kameralar ve buna benzer birçok çeşit teknolojik aygıt sayesinde imaj oluşturma ve kayıt etme gibi işlemler çok daha hızlı bir şekilde yapılmaktadır. Bu da çocuk pornografisinin üretimi, dağıtımı ve kaydedilmesi esnasında bu tip cihazlardan yararlanma oranını artırmaktadır.

Pornografik materyallerin ve tüketicilerinin oldukça geniş bir bölgeye yayılması nedeniyle internet üzerinden yayın yapan web adresleri, kullanıcı sayıları,

mağdur çocukların sayısı gibi verilere kolaylıkla ulaşılamamaktadır.

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre, her hafta internete yaklaşık 20.000 çocuk pornografisi görüntüsünün gönderildiği ve bu resimlerin yarısı kadarının 9- 12 yaş arası çocukların görüntülerini içerdiği ve geri kalanların ise daha da küçük çocukların görüntüleri olduğu tespit edilmiştir. Yaş sınırının gitgide azalmakta olduğu vurgulanan araştırmalarda 5-6 yaş altındaki çocukların dahi kullanıldığı görüntülerin internette dolaşmakta olduğuna değinilmektedir (Polat, 2007a, 63).

Günümüzde çocuk şiddetini yansıtan fotoğrafların tanesi internet üzerinden 30–200 dolara alıcı bulmaktadır. Sanal pedofili piyasası ise 5 milyar dolar gibi bir rakama ulaşmış bulunmaktadır (Levy, 2002, 320).

Yapılan araştırmalar ve operasyonlar göstermektedir ki internet üzerinden çocuk pornografisi ve çocuk seks ticareti günümüzde inanılmaz boyutlara ulaşmaktadır.

IV. Çocuk Pornografisi ile Mücadeleye İlişkin Uluslar Arası Yasal Düzenlemeler

Çocuk pornografisinin ülkelerin yasal düzenlemelerine konu olması her şeyden önce, mağdur çocuğun ruhsal ve fiziksel gelişimini henüz tamamlamamış olması ve onun kendi cinsel davranışı üzerinde özerk bir karar verme yeteneğinin henüz gelişmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Önceleri sadece gerçek dünyada suç niteliğini taşıyan çocuk pornografisi suçu günümüzde sanal ortama taşınmış ve internet üzerinden çocuk pornografisi yayını ve ticareti haline dönüşmüştür. Çocuk pornografisi eylemlerine ilişkin yasal düzenlemelerin yetersiz olması, yargı kararlarının ülkeden ülkeye değişiklik göstermesi, bu suçların organize suçlar niteliğinde bulunması ve uluslar arası nitelik taşıması çocuk istismarına yönelik

bu suçlarla mücadele edilmesini de güçleştirmektedir (Polat, 2007b, 119; Akço, 2007, 5).

Çocuk pornografisi ile ilgili yasal düzenlemeler 1990'lı yıllarda hız kazanmıştır. Özellikle internetin gelişimi ve çocuk pornografisinin üretimi ve dağıtımında önemli roller oynamaya başlaması ile pek çok ülkede çocuk pornografisi içeren materyallerin üretimi, tüketimi ve dağıtımı yasaklanmış ve suçun faillerine hapis cezası ile birlikte eylemin ticari boyutundan dolayı ağır para cezaları ile cezalandırılması için düzenlemeler yapılmıştır.

Ülkelerin çocuk pornografisini suç olarak yapmış oldukları düzenlemeler incelendiğinde; bazı ülkelerin mevcut ceza kanunlarında çocuk pornografisi ile ilgili suçlar düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Bazı ülkelerde ise çocuk pornografisinin yasaklandığı özel kanunlar kabul edilip yürürlüğe konulmaktadır.

Hemen hemen tüm ülkelerde çocuk pornografisine ilişkin üç temel suç dikkati çekmektedir. Üretim, Yayma, Bulundurma. Bu üç grup üreticiden son kullanıcıdan satın alana ulaşan çocuk pornografisinin farklı safhalarını temsil etmektedir. Fransa örneğinde olduğu üzere bazı ülkelerde çocuk pornografisine ilişkin görüntülerin sadece bulundurulmasını yasaklanmadığı da gözlemlenmektedir (Çam, 2003, 65).

Hukuk düzenlerinde küçüklere yönelik pornografik amaçlı gerçekleştirilen asıl bedensel istismarı müeyyideye bağlamakla yetinmemektedirler. Aynı zamanda çocuk pornografisine yönelik malzemenin hakim olduğu piyasayı ve bu malzemeye yönelik talebi kurutmak ve dolaylı olarak küçüklerin hem fiziksel hem de psikolojik olarak gelişimini korumak bakımından çocuk pornografisi suç olarak düzenlenmektedir.

Çocukların kötüye kullanılmasının önlenmesi uluslar arası düzeyde farklı nitelikteki yasal düzenlemelerle garanti altına alınmıştır. Bu düzenlemelerin en önemlisi Birleşmiş Milletler'in 1989 tarihinde kabul ettiği ve Türkiye'nin de

1994 tarihinde onayladığı “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” dir. Çocuk Hakları Sözleşmesinin 34. Maddesi Taraf Devletlerin çocuğun cinsel açıdan sömürülmesine karşı tüm önlemleri almasını zorunlu kılar. Sözleşmenin 35. Maddesi çocukların bu amaçlarla kaçırılmasının veya satılmasının engellenmesi gerektiğini söyler.

Madde 34 - Taraf Devletler, çocuğu, her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle: a) Çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanmasını; b) Çocukların, fuhuş, ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurulması sömürülmesini; c) Çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesini önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemi alırlar.

Madde 35 - Taraf Devletler, her ne nedenle ve hangi biçimde olursa olsun, çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhuşa konu olmalarını önlemek için ulusal düzeyde ve ikili ve çok yanlı ilişkilerde gereken her türlü önlemleri alırlar.

Bu sözleşmenin muhtelif maddelerinde cinsel sömürüyü de kapsayacak şekilde çocuklara yönelik her türlü istismar, saldırı, şiddet, kötü muamele ve ihmalin önlenmesi için taraf devletlerin tedbir alması gerekliliği vurgulanmıştır.

Birleşmiş Milletler yukarıda söz edilen antlaşmaya ek olarak 2000 tarihinde “Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol” başlıklı bir protokol hazırlanmıştır. Türkiye’nin 2002 tarihinde onayladığı bu protokol çocuk pornografisinin internet gibi gelişen teknolojiler üzerinde artan erişilebilirliğinden duyulan endişe sonucu ortaya çıkmıştır. Çocuk istismar ve ihmalinin, özellikle cinsel istismarının önlenmesi ile ilgili önem taşıyan bir sözleşmedir.

B.M. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinden kaynaklanan çocukların ekonomik istismardan;

- çocuk açısından tehlike arz edebilecek
- çocuğun eğitimini aksatabilecek
- çocuk sağlığına - çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da sosyal gelişimine zarar verebilecek herhangi bir işte çalışmaktan korunma hakkının bulunduğu göz önünde bulundurulmuştur.

Giderek artan çocukların satışı, çocuk fahişeliği ve çocuk pornografisinden ve çocuk pornografi ve istismarının internet ve diğer gelişen teknolojiler üzerinde artan erişilebilirliğinden ciddi endişe duyularak çocuğun;

- korunması,
- uyumu,
- gelişimi

için her halkın geleneklerinin ve kültürel değerlerinin önemi de dikkate alınarak anlaşma sağlanmıştır.

Protokole uygun olarak Devlet;

- Çocuk mağdurların ve tanıkların duyarlılıklarını kabul ederek yürütme esnasında bu çocukların özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak usulleri geliştirecek ve uygulayacaktır.
- Çocuk mağdurları adalet sürecindeki rolleri ve sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirecektir.
- Çocuk mağdurların görüşlerinin dile getirilmesine imkan verecektir.
- Yasal sürecin tümü boyunca çocuk mağdurlara uygun destek hizmetlerini sağlayacaktır.
- Çocuk mağdurların mahremiyetini ve kimliklerini uygun şekilde

koruyacak ve kimliklerin tespit edilmesine yol açabilecek bilgilerin uygunsuz bir biçimde yayılmasını önlemek için gerekli tedbirleri alacaktır.

- Çocuk mağdur ve tanıkların ailelerinin de güvenliklerini sağlayacaktır.
- Yargılama sürecinin her aşamasında gereksiz ertelemelerden kaçınacaktır.
- Çocuk mağdurlar ile çalışan kişilerin özellikle hukuki ve psikolojik eğitim almaları için gerekli tedbirleri alacaktır.

Devlet, çocuk mağdurların yasal sorumlulardan zararlarını kanuni yollardan ayırım gözetmeksizin tazmin edilebilmelerine imkan sağlayacaktır.

Protokol çerçevesinde Devlet'in bu tür suçların mağduru çocukların sosyal açıdan topluma geri kazandırılmaları, fiziksel ve psikolojik yönden tamamen iyileştirilmeleri ve eğitilmeleri hususunda her türlü önlemi alma zorunluluğu vardır.

Çocuk pornografisinin yasaklanmasına yönelik bir diğer uluslar arası yasal düzenleme, Uluslar arası Çalışma Örgütü'nün 1999 tarihinde kabul ettiği “En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi” dir. Türkiye'nin 2001 tarihinde onayladığı bu sözleşmeye göre ivedilikle yasaklanması ve ortadan kaldırılması gereken çocuk işçiliğinin kapsamına “çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılmasını, bunlar için temin edilmesini ya da sunulmasını” da dâhil etmektedir.

Avrupa Konseyi'nin 2001 tarihinde hazırlayıp üye devletlerin imzasına sunduğu Siber Suç Sözleşmesi'nde de çocuk pornografisi ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

Sözleşmenin 9. maddesi, çocuk pornografisini ele almaktadır. Maddenin amacı çocukları özellikle cinsel sömürden koruyacak önlemlerin güçlendirilmesi ve ceza hukukunun ilgili maddelerinin modernizasyonu ile çocuklara yönelik cinsel suçlarda bilgisayar sistemlerinin kullanılmasına karşı daha etkin hükümlerin oluşturulması hedeflenmektedir. Bu hükümle çocuk pornografisinin elektronik üretimi, bulundurulması ve dağıtımının çeşitli yönleri suç olarak tanımlanmaktadır.

9. maddenin 1. Bendinde çocuk pornografisi ile ilgili fiiller sayılmıştır (Convention on Cybercrime- Explanatory Report, 2001, 83-84). Bunlar:

- Bir bilgisayar sistemi üzerinden dağıtmak amacıyla çocuk pornografisi üretmek,
- Bir bilgisayar sistemi üzerinden çocuk pornografisi sunmak ya da çocuk pornografisine erişim sağlamak,
- Bir bilgisayar sistemi üzerinden çocuk pornografisi dağıtmak ya da yaymak,
- Kişinin bir bilgisayar sistemi üzerinden kendisi ya da başkası için çocuk pornografisi temin etmesi,
- Bir bilgisayar sisteminde ya da bilgisayar verilerinin saklandığı başka cihazlarda çocuk pornografisi bulundurmak.

Paragraf b 'de bir bilgisayar sistemi üzerinden çocuk pornografisi sunmak suç olarak tanımlanmıştır. Sunmak kelimesinin çocuk pornografisi elde etmek amacıyla başka kişilere başvurmayı da kapsamaktadır. Bu malzemeyi sunan kişinin onu gerçekten sağlayabileceği anlamına gelmektedir. Erişim sağlamak ifadesinin örneğin bir çocuk pornografisi sitesi oluşturarak, başkalarının kullanımı için çocuk pornografisini çevrimiçi erişime sunmayı kapsamaması amaçlanmıştır (Çeken, 2003, 109; Dülger, 2004, 1490).

Paragraf c'de bir bilgisayar sistemi üzerinden çocuk pornografisi dağıtmak ve

yaymak suç olarak tanımlanmıştır. Dağıtım malzemenin aktif olarak yayınlanmasıdır. Bir bilgisayar sistemi üzerinden başka bir kişiye çocuk pornografisi göndermek, çocuk pornografisi yayma suçu olarak düzenlenmiştir.

Paragraf d' de kendisi ya da başkası için temin etmek terimi, örneğin bilgisayarına indirme (download) yoluyla, aktif olarak çocuk pornografisi elde etmek anlamındadır.

9. maddenin 2. Bendinde çocuk pornografisi terimi açıklanmaktadır. Sözleşmeye göre çocuk pornografisi aşağıdakileri görsel anlamda teşhir eden pornografik malzemeler anlamına gelmektedir (Convention on Cybercrime-Explanatory Report, 2001, 84).

- Cinsel anlamda müstehcen bir eyleme reşit olmayan bir kişinin katılımı,
- Cinsel anlamda müstehcen bir eyleme reşit görünmeyen bir kişinin katılımı,
- Cinsel anlamda müstehcen bir eyleme reşit olmayan bir kişinin katılımını gösteren görüntüler.

2. bentteki “ Pornografik Malzemeler” terimi malzemelerin müstehcen kamu ahlakına aykırı ve benzer biçimde ahlak dışı şeklinde sınıflandırılması açısından ulusal standartlara tabi olacaktır. Bu nedenle sanatsal, tıbbi, bilimsel ya da benzer bir değeri olan malzemeler pornografik olmayan malzemeler olarak görülebilir. Görsel teşhir terimi, bilgisayar disketi ya da başka elektronik saklama ortamlarında saklanan görsel malzemeye dönüştürülebilir verileri de kapsamına almaktadır.

“Cinsel anlamda müstehcen eylem” gerçek ya da simülasyon olarak en az şunları içine almaktadır: a) cinsel organ-cinsel organ, oral-cinsel organ, anal-cinsel organ veya oral-anal olmak üzere, reşit olmayan kişiler arasındaki, bir yetişkin ve bir reşit olmayan kişi arasındaki, aynı ya da farklı cinsiyetler arasındaki cinsel ilişki; b) hayvanlarla cinsel ilişki; c)

mastürbasyon; d)cinsel anlamda sadistik ya da mazoşistik kötü muamele; ya da e) reşit olmayan bir kişinin cinsel organlarının ya da cinsel bölgesinin şehvet uyandırıcı bir biçimde teşhiri. Fiilin gerçek ya da simülasyon olması önemli değildir (Helvacıoğlu, 2003, 290).

2. paragrafta ele alınan üç durumda korunan yasal haklar farklıdır. Paragraf 2-a'da çocukları kötü muameleden koruma daha doğrudan doğruya ele alınmıştır. Paragraf 2-b'de ve 2-c'de malzemede gösterilen çocuğa gerçekten zarar verilmesi ve gerçek bir çocuk söz konusu olmasa bile, çocukları bu tür fiillere teşvik edebilecek ve böylece çocuklara kötü muameleye izin veren bir alt kültürün oluşmasına katkıda bulunabilecek bir davranışa karşı koruma sağlamak amaçlanmaktadır.

9. maddenin 3. Paragrafında reşit olmayan kişi terimi açıklanmaktadır. Reşit olmayan kişi terimi 18 yaşından küçük kişiler anlamına gelmektedir. Söz konusu tanım Birleşmiş Milletle Çocuk Hakları Sözleşmesindeki “ çocuk” tanımına uymaktadır. Burada sözü edilen yaşın çocukların cinsel nesne olarak kullanılmasıyla ilgili olduğu ve cinsel ilişki için izin yaşından farklı olduğu göz önüne alınmıştır. Ancak belli ülkelerin çocuk pornografisi ile ilgili ulusal mevzuatlarında bir alt yaş sınırı getirdiği göz önüne alınarak, 3. Paragrafın son cümlesinde Tarafların, 16'dan küçük olmamak şartıyla, farklı bir yaş sınırı getirmelerine izin verilmiştir (Helvacıoğlu. 2003, 290).

Ayrıca 25.10.2007 tarihli Cinsel Suiistimale ve Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi imzaya açılmıştır. Söz konusu sözleşmede çocuklara ve çocuklarla temas halinde çalışan kişilere yönelik eğitim programları, mağdur çocuklara yardım ve koruyucu tedbirler alma zorunluluğu, uluslar arası işbirliği gibi konularda özellikle çocukların korunması hususunda düzenlemeler getirmektedir.

V. Çocuk Pornografisi ile Mücadeleye İlişkin Ulusal Yasal Düzenlemeler

Birleşmiş Milletler'in Çocuk Hakları Sözleşmesinin Çocuk Satışı, Çocuk Fuhuşu ve Çocuk Pornografisi Ek Protokolüne göre Türkiye konuyla ilgili her türlü yasal düzenlemeyi yapmanın yanı sıra, uygulamanın işlerliğini sağlamaktan ve çocuğa yönelik cinsel sömürüyü önlemekten sorumludur. Bu sözleşmenin ilke ve hükümlerinin uygulanmasının izlenmesinden sorumlu koordinatör kuruluş olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü görevlendirilmiştir.

Günümüzde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, bu Ek Protokole ait Türkiye'nin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından 2006 yılında hazırlanarak sunulan dönemsel raporu hakkında; (1) üstlenilen eşgüdüm ve denetim faaliyetlerinin yetersizliğinden, (2) çocuk satışı, fahişeliği ve pornografisine özgü merkezi ve yerel özel bir Eylem Planının olmayışından, (3) internet kullanımına ilişkin 2005-2015 Ulusal Eylem Planında öngörülen önlemler hakkındaki bilgi eksikliğinden, (4) İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Eylem Planının uygulanması için doğrudan bütçe tahsis edilmemiş olmasından, (5) kamunun, devlet görevlilerinin ve güvenlik, sosyal hizmetler, eğitim ve sağlık gibi kamu idaresi sektörlerinin bilinçlendirilmesi çabalarının yetersizliğinden, (6) Ek Protokol hükümlerinin, okul müfredatı yolu da dahil olmak üzere özellikle çocuklara yaygın şekilde öğretilmemesinden, (7) Ek Protokolde düzenlenen konuların pratikte uygulanması hakkındaki bilgi (yaş, cinsiyet ve azınlık grubuna göre dağılımı yapılmış veriler ve ülke genelinde çocuk satışı, fahişeliği ve pornografisinin yaygınlaşması hakkında yapılan araştırmalar çerçevesinde edinilen bilgiler gibi) eksikliğinden, (8) çocuklara yönelik cinsel sömürü vakalarında bildirilen artıştan, (9) ne konu hakkında yararlanılabilir tam bilginin ne de sistematik denetim ya da şikayet mekanizmasının olmayışından ve böylece nedenlerin, temel

sebeplerin kapsamının ve bağlı sorunların ele alınmalarının zorluk arz etmesinden, (10) Ek Protokol'de yasaklanan suçlardan mağdur olan çocuklar için sunulan mevcut hizmetlerin her zaman sistematik ve ülke genelinde de de olabildiğince geniş şekilde temin edilmiyor olmasından ve bu tür hizmetlerden kimin sorumlu olduğunun ve hizmet sunulara hangi düzenlemelerin yol gösterdiğinin açık olmamasından, (11) çocuk satışı, fahişeliği ve pornografisi meselelerinin kamuda tartışılmıyor olmasından ve bu konulara ilişkin kamu bilincinin halen çok sınırlı olmasından, (12) Ek Protokolde düzenlenen suçları oluşturan eylemlerin önlenmesi, bu eylemlerden sorumlu kişilerin araştırılması, soruşturulması, kovuşturulması ve cezalandırılması için yapılan bölgesel ve özellikle iki taraflı düzenlemeler hakkındaki bilgi eksikliğinden endişe duyduğuna dair nihai gözlem raporu vermiştir.

Türk hukukunda çocuk pornografisi ile ilgili yapılan yasal düzenlemeler bulunmaktadır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda çocuk cinsel sömürüsü cezai yaptırıma bağlanmıştır. Türk Ceza Kanununun 226. maddesi çocuk pornografisi suçunu cezalandıran hükümler içermektedir. Her ne kadar maddenin başlığı "Müstehcenlik" olarak düzenlenmiş olsa da içerik olarak çocuk pornografisi olarak nitelendirilebilecek materyallerin üretimi, satışı, satışı arzı, çoğaltılması, nakledilmesi, depolanması, ihraç edilmesi, bulundurulması ya da başkalarının kullanımına sunulması gibi eylemler cezalandırılmaktadır (Erbaşı, 2007, 329).

Türk Ceza Kanununun 226 maddesi şöyledir.

(1) a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten,

b) Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren,

görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söylenen,

c) Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arzeden,

d) Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren,

e) Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan,

f) Bu ürünlerin reklâmını yapan,

Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Müstehcen görüntü, yazı ve sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulunduran kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(6) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(7) Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.

Özellikle Türk Ceza Kanununun 226. maddesinin ikinci fıkrasında müstehcen görüntü, yazı veya sözlerin basın ve yayın yolu ile yayınlanması veya yayınlanmasına aracılık edilmesi ayrı bir suç olarak tanımlanmış, üçüncü fıkra müstehcenliğe karşı çocukları korumaya yönelik iki ayrı suç tanımına yer verilmiştir. Bunlardan birincisi; müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukların kullanılması suretiyle oluşmaktadır. İkinci suç ise, bu ürünlerin ülkeye sokulması, çoğaltılması, satışa arzı, satışı, nakli, depolanması, ihracı, bulundurulması ya da başkalarının kullanımına sunulması fiillerinden birinin işlenmesiyle oluşmaktadır.

Burada belirtilmesi gereken husus, ucu açık, zamana göre değişen ve yorum gerektiren “ müstehcen” kavramının yerine “ pornografi” kavramının kullanılmasının suç tipini çok daha iyi ve belirlenebilir bir hale getireceğidir (Akıncı, 2001, 17).

Ayrıca maddenin bu düzenleniş şekli ile internet üzerinden yapılan çocuk pornografisinin cezalandırıldığı bir hüküm olmamasına dikkat edildiği zaman söz konusu düzenlemenin ayrı bir suç tipi

haline getirilmesi özellikle bu konuda mevcut bulunan uluslar arası sözleşmelere de uygun olacaktır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda “ Bilişim Alanında Suçlar” ı düzenleyen 243 ve devamı maddelerinde ticari ve mali yönden işlenen suçlar düzenlenmektedir. 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu internet ortamında yapılan ve içerikleri suç teşkil eden özellikle çocuk pornografisi niteliğindeki yayınların düzenlenmesinde ve önlenmesinde yetersiz kaldığı aşikârdır.

Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanununda cinsel istismar mağduru çocukların sistem tarafından da mağdur edilmelerini önlemek ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Protokoldeki yükümlülüklerini yerine getirmek için düzenlemeler yapılmıştır.

- Mağdur çocuğun ifadesine zorunlu olmadıkça bir kez başvurulacağı ve bunun da elektronik kayıt olarak alınması (CMK 236/2, 52/3)
- Mağdur çocuğun tanıklığı sırasında yanında uzman bulundurulması (CMK 236/3)
- Mağdur çocuğa ücretsiz avukat atanması (CMK 234/2, 239/2) bu nitelikte düzenlemelerdir.

Bu arada 5651 sayılı “ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ” 23 Mayıs 2007 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanunun gerekçesi incelendiğinde, “ Anayasanın söz konusu hükümleri uyarınca, aileyi, çocukları ve gençleri internet dahil elektronik iletişim araçlarının suiistimal edilmesi suretiyle uyuşturucu ve uyarıcı madde alışkanlığı, intihara yönlendirme, cinsel istismar, kumar ve benzeri kötü alışkanlıkları teşvik eden yayınların

içeriklerinden korumak için gerekli önleyici tedbirlerin alınması” ve elektronik ortamda çocuğa, gençliğe ve aileye yönelik ağır ve vahim nitelikteki saldırıların önlenmesi için gereken yasal düzenlemenin yapılmasını sağlamaktan ibaret olduğu anlaşılmaktadır.

Kanunun amacının açıklandığı maddesinde yazılı belirli suçlar, Yasanın 8. maddesinde sayılan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan; İntihara Yönlendirme (Madde 84), Çocukların Cinsel İstismarı (Madde 103), Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Kullanılmasını Kolaylaştırma (Madde 190), Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini (Madde 194), Müstehcenlik (Madde 226), Fuhuş (Madde 227) ve Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama (Madde 228) suçlarıdır.

Kanuna göre, elektronik ortamda yapılan ve içeriği Türk Ceza Kanunundaki çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik, fuhuş, intihara yönlendirme, kumar oynanması için yer ve imkan sağlama, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçlarını oluşturan yayınlara ilgili erişimin engellenmesi kararı verilebilecektir

Yukarıda sayılan suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, içerik veya yer sağlayıcısının yurt içinde bulunması halinde, erişimin engellenmesine, sulh ceza hâkimi tarafından karar verilecektir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise erişim, yetkili ve görevli kolluk kuvvetlerinin talebi üzerine veya re'sen, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının yazılı emriyle engellenebilecektir.

İçerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsa dahi, içeriği çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve fuhuş suçlarını oluşturan yayınlara ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı, doğrudan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığınca verilecektir. Bu karar, erişim sağlayıcısına bildirilerek, gereğinin derhal yerine getirilmesi istenecektir.

Erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından erişim

sağlayıcısına 3 gün süre verilecektir. Bu sürede de içeriğe erişimin engellenmemesi halinde, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından erişim sağlayıcısına 10 bin YTL idari para cezası uygulanacaktır. Buna rağmen kararın yerine getirilmemesi durumunda, Başkanlığın talebi üzerine Telekomünikasyon Kurumunca yetkilendirmenin iptaline karar verilebilecek ve erişimin engellenmesi kararının konusunu oluşturan yayını yapanların kimliklerinin belirlenmesi halinde, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulacaktır

Erişimin engellenmesi kararına karşı içerik, yer ve erişim sağlayıcılar veya bu karar dolayısı ile yasal bir hakkının ihlal edildiğini öne süren kişiler tarafından Telekomünikasyon Kurumunun bulunduğu yer sulh ceza hakimliğine itiraz edilebileceklerdir.

Suç konusu içeriğin yayından çıkarılması halinde, erişimin engellenmesi kararı kendiliğinden hükümsüz kalacaktır. Ancak erişimin engellenmesi kararını yerine getirmeyen kişi, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasına çarptırılacaktır

Kanunun getirmiş olduğu düzenlemeyle ilgili görevlerin yerine getirilmesi için, Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde bulunan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının bu konu kapsamındaki görevleri şunlardır:

- Başkanlık, Ulaştırma Bakanlığı, polis, jandarma ve milli istihbarat teşkilatı gibi kolluk kuvvetleri, aileden sorumlu kurum ve kuruluşlar, RTÜK ve benzeri ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile içerik, yer ve erişim sağlayıcıları ve ilgili sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon oluşturarak elektronik ortamda yapılan ve düzenleme kapsamına giren suçları oluşturan içeriğe sahip faaliyet ve yayınları önlemeye yönelik çalışmalar yapmak.

- Yukarıda bahsi geçen suçların işlenmesini önlemek için, izleme ve bilgi ihbar merkezi dahil, gerekli her türlü teknik altyapıyı kurmak ve işletmek veya gerektiğinde üçüncü kişilere yaptırmak; sohbet, mesaj ve benzeri servislerde yapılacak filtreleme, perdeleme ve izleme esaslarına göre donanım üretilmesi veya yazılım yapılmasına ilişkin standartları belirlemek; bu alandaki uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.
- Söz konusu suçların elektronik ortamda işlenmesini konu alan her türlü temsili görüntü, yazı veya sesleri içeren CD, DVD, USB bellek, hard disk, disket gibi ürünlerin tanıtımı, ülkeye sokulması, bulundurulması, kiraya verilmesi veya satışının önlenmesini sağlamak üzere görevli ve yetkili kolluk kuvvetlerine her türlü yardımda bulunmak.
- İçerik, yer ve erişim sağlayıcılarının, yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmamaları halinde yaptırım uygulamak.
- Ulaştırma Bakanlığınca; Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile ihtiyaç duyulan diğer bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları ile internet servis sağlayıcıları ve ilgili sivil toplum kuruluşlarından birer temsilcisinin katılımıyla oluşturulacak İnternet Kurulu ile gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

VI. Çocuk Pornografisi ile Mücadelede Medyanın Rolü

Özellikle internet üzerinden yayılan çocuk pornografisini önleminin bir diğer yolu medya yolu ile toplumun bilinçlendirilmesi ve farkındalığın artırılmasıdır. Herhangi bir konunun kamuoyunun gündemine yerleşerek tartışılmasını sağlamak ve bu yolla kamuoyunun konu hakkındaki bilincini, farkındalığını ve duyarlılığını artırmak medyanın temel görevlerinden birini oluşturmaktadır. Çocuk pornografisinin medyada gerekli şekilde yer almaması konunun kamuoyunda gerektiği şekilde tartışılmamasını dolayısıyla çocuklara yönelik istismar ve sömürünün endişe verici boyutlara taşınmasında önemli bir rol oynamıştır. Oysa kamuoyunun konuyla ilgili bilgilendirilerek çocuk pornografisinin önlenmesine yönelik en büyük önlemlerden biri olarak konu ile mücadelede vazgeçilmez konuma sahiptir.

Çocuk pornografisinin zararları, bugün geldiği nokta ve önlemezse neler olabileceğine dair toplumun medya yoluyla bilgilendirme ve bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir. Çocuk ticaretinin ve çocuk pornografisinin riskli durumlarına özellikle dikkat çekilmelidir. Çocuk ticaretinin olumsuz etkileri ve kolay kazanç sağladığı fikrini ortadan kaldıracak sanal ya da gerçek çocuk pornografisini itibarsız kılabilecek kampanyalar önem arz etmektedir (Göksel ve Bitirim, 2007,9).

Bunun yanı sıra cinsel sömürüye uğrayan çocukların koruma altına alınması ve yeniden toplumla bütünleşmesini sağlayan destek hizmetlerinin toplum tarafından bilinmesini sağlamak ve daha da önemlisi ihtiyaç duyduğu tespit edilen çocukları ve ailelerini bu hizmetlerden yararlanmaları için cesaretlendirmek medyanın görevleri arasındadır.

Ayrıca çocuk haklarının ihlal edildiği kurum ve kuruluşlar medyada belirli aralıklarla sergilenmesi konunun gündemde kalmasını sağlamaktadır. Çocukların kendi haklarının farkını a varabilmeleri için her

türlü istismara uğradıkları takdirde yasal olarak neler yapabilecekleri ve haklarını nasıl koruyabilecekleri bilgileri filmlere, broşürlere, reklâmlara konu edilmelidir.

Aynı zamanda medya şiddet içeren ve fuşşa teşvik eden yayınları göstermekten kaçınmalıdır. Bunun yerine kamuoyunu aydınlatıcı, toplumsal dayanışmayı artırıcı yayınlar yapılmalıdır. Son zamanlarda medyada çocuklarla ilgili özellikle istismar haberlerinin verilmiş biçimi, mesajın içeriğinden daha ön plana taşınmakta ve olaylar kurgulanarak tekrarlanmaktadır. Bu davranış tarzı olaydaki şiddet boyutuna medyanın yarattığı psikolojik şiddet de eklenmektedir. Bu türlü yayınlar etik duyarlılığa ters düşmektedir.

Sonuç

Çocuk pornografisinin özellikle internetin yaygınlaştığı son yirmi yıl içerisinde sağladığı olumsuz ivme göz ardı edilemeyecek boyutlara ulaşmış durumdadır. Hem uluslar arası alanda hem de ulusal alanda acil olarak önlem alınması gerekmektedir. Çocuk pornografisinin internet ile bağlantılı olarak uluslar arası alana taşınmış olması mücadele de ulusların bir birleriyle uyumlu çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Uluslar arası düzeyde yapılan çalışmalar ulusal alana taşınmalı ve iç hukuk düzenlemeleri bu çalışmalara uyandırılmalıdır.

Türk hukukunda yapılan düzenleme “çocuk pornografisinin üretilmesi, dağıtılması, yayılması, ithali, ihracı, teklifi, satışı ya da bulundurulması” eylemlerinin hepsini kapsayacak niteliktedir. Bu bağlamda Ek Protokolün gerekliliklerine uymaktadır. Ancak Türk Hukukunda çocuk pornografisine kesin bir tanım getirilmemektedir.

Türk hukukunda çocuk pornografisi ile ilgili ayrı bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Bu düzenleme yapılırken gerçek – sanal pornografi ayrımı yapılmalıdır. Çocuk pornografisi içeren materyalin müşterisi de cezalandırılmalıdır.

Bu konularda yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi son derece önemlidir.

Öte yandan yasal önlemler yanında sosyal ve eğitsel nitelikte de bazı önlemler alınması gerekmektedir. Bu önlemler, eğitim, kız çocuklarının özel durumunu dikkate alma, çocuk, genç, anne, baba ve kamuoyunda bilinç ve duyarlılık oluşturma, araştırma yapma ve istatistikî bilgi toplama, aileye yardım, eylem programları hazırlama ve bunlara kaynak ayırma olarak sıralanabilmektedir. Bu konuların gündemde kalması sağlanmalıdır.

Türkiye, çocukların kaçırılmaları, satılmaları, fuhşa veya pornografiye konu olmalarının önlenmesi, faillerinin araştırılıp, kovuşturulması, cezalandırılması, suçlu iadelerinde yardımlaşma, mağdurların fiziksel ve psikolojik rehabilitasyonu, toplumla yeniden bütünleşmeleri, ulusal ve uluslar arası programlar için kaynakların harekete geçirilmesi, karşılıklı hukuki yardım, bilgi alışverişi dahil teknik yardımlaşma, çocukları pornografi gibi fiillere açık kılan örneğin yoksulluk, az gelişmişlik gibi temel nedenlerin ele alınabilmesi ve sosyal ve ekonomik gelişme, yoksulluğu ortadan kaldırma programları ve evrensel eğitime destek için gerekli uluslar arası işbirliğini geliştirmek yükümlülüğü altındadır. Bu konuda çeşitli boyutlarda çalışmalar yürütülmektedir. Birincisi Türkiye'nin çocuklara yönelik ticari cinsel sömürüsü konusunda Ulusal Eylem Planının oluşturulmasıdır. Bu plan, önleme, koruma, müdahale ve mağdur çocukların toplumla yeniden bütünleşebilmesine dair ilkeleri belirlemeli ve bu yöndeki çalışmalar için rehber olmalıdır. Ayrıca riskli gruplara yönelik sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi çocukların ve ailelerin korunması da önemlidir.

Alınması gerekli önlemler arasında halkın eğitimi açısından medyaya büyük görevler düşmektedir. Çocuk pornografisi ile ilgili verilen haberlerde kullanılacak olan dile dikkat edilmesi gerekmektedir. Özel hayatın gizliliği ilkesinin ihlal edilmemesine özen göstermek haberi yayınlayandan

yayınlanmasına karar verene kadar pek çok kişinin sorumluluğunu gündeme getirmektedir.

Ayrıca ulusal işbirliği de son derece önemlidir. Mevzuatın uygulanması konusunda sorumluluk taşıyan yetkili mercilerin birbirleriyle işbirliği yapmaları ve faaliyetlerini koordine etmeleri şarttır.

Kaynakça

- Akço, S.(2007). Mağdur Çocukları ve Yayıncılık İlkeleri. *Güncel Hukuk*, Ocak 2007/1, 5- 10.
- Akdeniz, Y. (2004). The Regulation of Pornography and Child Pornography on the Internet. Erişim : 04.05.2008 <http://papers.ssrn.com/sol3/delivery.cfm/Ip9704291.pdf?abstaractid=41684>.
- Akıncı, F. (2001). Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesinde Yer Alan Maddi Ceza Hukukuna İlişkin Düzenlemeler ve İnternette Çocuk Pornografisi. *İÜHFİM*. LIX. (1-2), 117-121.
- Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi.(2008). Erişim. 6.5.2008. http://conventions.coe.int/Treaty/EN/project_s/FinalCybercrime.htm
- Bakırcı, K. (2007). Çocuk Cinsel Sömürüsü, Çocuk Fuhşu ve Pornografisi. *Güncel Hukuk*. Ocak 2007/1. 8- 11.
- Birleşmiş Milletler. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. (2008). Erişim: 6.5.2008, http://www.unicef.org/turkey/crc/_c_r23b.html
- Birleşmiş Milletler. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol (2008). Erişim: 6.5.2008

- <http://tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/161-170.pdf>
- Çam, Ş. (2003). Çocuk Pornografisi Tartışmalarına İlişkin Sorular. *İletişim Araştırmaları Dergisi*. Güz. 59-70.
- Çeken, H. (2003). Council of Europe's Convention 2001 on Cybercrime and Turkey. Unpublished Master of Science Thesis. University of Marmara European Community Institute Law Of European Union. İstanbul.
- Dülger, M. (2004). Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Düzenlemelerinde Çocuk Pornografisinin İnternet Aracılığıyla Yayılmasına Karşı Yapılan Düzenlemeler. *İstanbul Barosu Dergisi*. 4. 95- 103.
- Erbaşı, A.(2007). Çocuk Pornografisi. *İstanbul Barosu Dergisi*. 81.(4), 55-64.
- Göksel,A, Bitirim,S. (2007). Sanal Dünyanın İzdüşümünde Çocuklara Yönelik Şiddet: Çocuk Pornografisi. 4. Uluslar arası Çocuk ve İletişim Kongresi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi. Ekim.
- Helvacıoğlu, A.(2004). Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi- Temel Hükümlerin İncelenmesi. *İnternet ve Hukuk*. Der: Yeşim M.Atamer. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. Ocak.
- Klain, Eva, Davies, H, Hicks, M. (2001). Child Pornography: The Criminal-Justice- System Response. Erişim: 6.5.2008.
<http://www.missingkids.com/en-US/publications/NC81.pdf>
- Lanning, K. (2006). Child Molesters: A Behavioral Analysis. Erişim: 6.5.2008
http://www.missingkids.com/en_US/publications/NC70.pdf
- Levy, N. (2002). Virtual Child Pornography: The Eroticization of İnequality. *Ethics and İnformation Technology*. 4.
- Polat, O. (2007). *Çocuk İstismarı Tanımlar I*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2007a). *Çocuk İstismarı Önleme ve Rehabilitasyon II*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2007b). *Çocuk Pornografisi*. İstanbul: Nokta Yayınları.
- Rollo, G., Neubacher, F. (2005). Çocuk Pornografisi ve İnternet-Karşılaştırmalı Hukuk Çerçevesinden Genel Bir Bakış Çev. İlker Tepe. *Çocuklar ve Suç-Ceza. Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in Değerli Hatırasına Armağan*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (2006). Çocuk Hakları Sözleşmesine Ek Çocuk Satışı, Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokolü İlk Ülke Raporu. Erişim: 6.5.2008.
http://www.shcek.gov.tr/portaldosyalar/coc_hak/pornografi_rapor.asp
- ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO) (2008). En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçisinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi. Erişim: 6.5.2008.
http://ilo.org/public/turkish/region/eurpro/an_kara/sozlesme/soz182.htm
- Uzunay,Y., Koçak, M. (2005). İnternet Üzerinden Çocuk Pornografisi ve Mücadelede Yaşanan Sıkıntılar. *Polis Bilimleri Dergisi*. 7. (1). 22-45.